Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca 5 de Les Cases

Rellinars

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Les Cases
Alçada:	435

Coordenades:

Latitud:	41.64069
Longitud:	1.92653
UTM Est (X):	410599
UTM Nord (Y):	4610440

Classificació

Número de fitxa	08179 - 319
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Popular Modern Contemporani
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	enfonsada
Protecció	Legal
Observacions protecció:	Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08178A011000060000OD
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	ds., 06/04/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca enfonsada situada per sota de les feixes d'ametllers del vessant oest de Les Cases, en una zona totalment emboscada de pi i brolla de romaní amb presència testimonial d'ullastres. El seu accés es fa per un camí de conservació i manteniment de la línia d'alta tensió que s'agafa a mà esquerra pujant pel camí de Les Cases, uns cinc-cents metres abans d'arribar a la masia. La construcció està situada en el vessant esquerre d'una de les moltes torrenteres que en la seva capçalera nodreixen el torrent del Vetllador, abans de travessar la roca mare del llit del torrent.
Està adossada a un muret de pedra realitzat amb llesques no massa grans de pedra, molt ben col·locada. Amb la coberta presentava una planta circular però la seva forma interior era irregular degut a l'orografia del terreny (1,80 m de fondària per uns 0,90 m a 1 metre d'amplada màxima). L'alçada màxima conservada de la corona oscil·la entre 0,70 i un metre. El gruix dels murs és de 0,60 m i al fons, arran de terra es conserva un cocó semicircular de 0,60 m d'amplada per 0,40 m d'alçada i 0,40 de fondària màxima.

Observacions:

Aquesta barraca no consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrassar el terreny i també en tines.
Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.